

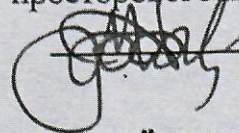
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
БУДІВНИЦТВА І АРХІТЕКТУРИ

ДОКТОР ФІЛОСОФІЇ

Кафедра політичних наук та права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету урбаністики та
просторового планування

 / А.М.Мамедов /
«17» травня 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

"Дисципліна вільного вибору".

"Історіографія та джерелознавство історії України"

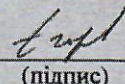
(назва навчальної дисципліни)

шифр	назва спеціальності
032	Історія та археологія
	назва освітньої програми
	Історія та археологія

Розробник(и):

Єгоров В.В., к.і.н., доцент

(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

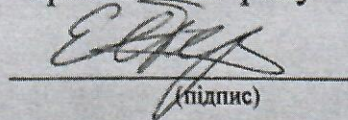
(прізвище та ініціали, науковий ступінь, звання)

(підпис)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри політичних наук та права

Протокол № 9 від "16" травня 2022 року

Завідувач кафедри

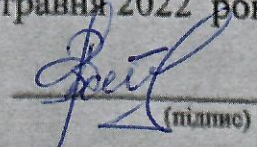

(підпис)

(Перегуда Є.В.).
(прізвище та ініціали)

Схвалено науково-методичною комісією спеціальності
(НМКС): "032 Історія та археологія"

Протокол № 3 від "16" травня 2022 року

Голова НМКС

(підпис)

(Деревінський В.Ф.).
(прізвище та ініціали)

ВИТЯГ З НАВЧАЛЬНОГО ПЛАНУ 2022-2023 рр.

шифр	Доктор філософії ОНП	Форма навчання: денна/заочна										Форма контролю	Семестр	Відмітка про погоджен ня
	Назва спеціально сті (спеціаліза ції)	Кредитів на сем.	Обсяг годин^					Кількість індивідуальних робіт						
			Всього	Разом	аудиторних			К П	К Р	Р Г	с/р			
					у тому числі									
					Л	Л р	П з							
032	Історія та археологія	5	150	50	22		28		1		100	3	3	

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета курсу – сформувати у аспірантів розуміння основних аспектів історіографії як наукової дисципліни, усвідомлення суті функціонування історичної науки в Україні та зміни наукових підходів до вивчення української історії, а також забезпечити підготовку та здатність аспірантів до проведення дослідницької роботи.

Дисципліна «Історіографія та джерелознавство історії України» є вибіркоvim компонентом освітньої наукової програми спеціальності «Історія та археологія»

Компетенції аспірантів, що формуються в результаті засвоєння дисципліни

Інтегральна Компетентність(ІК)	Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу та синтезу інформації, оцінки сучасних наукових досягнень, генерування нових ідей при вирішенні дослідницьких і практичних завдань. ЗК02. Здатність систематизувати знання та розуміння філософських методологій пізнання, ключових засад професійної етики, систем морально-культурних цінностей, принципах толерантності, які базуються на принципах поваги до різноманітності та мультикультурності. ЗК05. Здатність до цілеспрямованого та наполегливого самовдосконалення, усвідомлення соціально-моральної та етичної відповідальності за одержані наукові результати.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	ФК01. Володіння актуальною інформацією щодо сучасного стану, тенденцій розвитку, проблематики та наукової думки у сфері професійної діяльності. ФК02. Здатність використовувати сучасні методи фізичного, математичного моделювання, статистичного аналізу та прогнозування із використання новітніх прикладних програм, комп'ютерних систем та мереж, програмних продуктів при створенні нових знань, отриманні наукових та практичних результатів у сфері професійної діяльності. ФК03. Здатність розуміти і враховувати соціальні, екологічні, етичні, економічні та комерційні міркування, що впливають на реалізацію технічних рішень. ФК05. Здатність до застосування категорійно-понятійного апарату, новітніх теорій, концепцій, технологій та методів, необхідних для розв'язання комплексних проблем в історичній сфері.

	ФК06. Здатність до володіння принципами відбору, використання історіографічного напрацювання й архівних документів для реконструкції різноманітних сторінок української історії, зокрема дослідження суспільно-політичних, державотворчих, соціокультурних аспектів, з врахуванням світового контексту. ФК07. Здатність здійснювати аналіз історичних процесів та явищ національної історії, зіставляти та узагальнювати подібні та відмінні тенденції в історії розвитку України та інших країн.
7 - Програмні результати навчання	
Знання (ЗН)	ПР02. Здатність продемонструвати глибинні системні знання і розуміння вітчизняного та зарубіжного наукового доробку та практичного досвіду, сучасної методологічно-методичної бази проведення наукових досліджень. ПР04. Здатність продемонструвати знання із наукової та професійної підготовки для підтвердження достатнього рівня компетентності у виборі методів наукових досліджень, оцінки їх наукової новизни та практичного значення при вирішенні спеціалізованих завдань в галузі.
Уміння (УН)	ПР06. Вміти застосовувати універсальні навички дослідника, достатні для розв'язання комплексних проблем у галузі професійної, дослідницько-інноваційної та/або науково-педагогічної діяльності за фахом та продукування нових ідей та методів, спрямованих на покращення науково-практичної діяльності в галузі. ПР14. Виокремлювати актуальні історичні проблеми та визначати їх структуру, взаємозв'язки чинників, проявів і наслідків як об'єкта наукового дослідження. ПР15. Комплексно розуміти особливості впливу історичних процесів на розвиток особистості, суспільства та держави. ПР16. Комплексно розуміти важливість історичної національної пам'яті, соціально відповідальної діяльності на основі етичних міркувань (мотивів).
Комунікація (КОМ)	ПР09. Демонструвати системний науковий світогляд та філософсько-культурний кругозір, який включає розвинене критичне мислення, професійну етику, академічну доброчесність, повагу до різноманітності та мультикультурності в поєднанні з володінням передовими методиками викладання у вищій школі і постійним самовдосконаленням професійного та наукового рівня.
Автономія і відповідальність (АіВ)	ПР11. Здійснювати успішну інноваційну науково-технічну діяльність у соціально-орієнтованому суспільстві на основі міжособистісних взаємовідносин для максимального самовираження на основі терпимості, психологічної сумісності та етики поведінки. ПР13. Здатність формулювати власні авторські висновки, пропозиції та рекомендації на основі аналізу літературних джерел, патентних досліджень, повного циклу теоретичних і експериментальних досліджень, проведених за сучасними методиками.

Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1.

Українська історіографія з давніх часів до кінця XVIII ст.

Тема №1.Українська історіографія та джерелознавство як спеціальна галузь знань і навчальна дисципліна.

1. Поняття «українська історіографія». Предмет, завдання і об'єкт.
2. Джерелознавство історії України. .
3. Періодизація української історіографії.
- 4.Пошук, збереження та використання джерел з історії України.
- 5.Видова класифікація історичних джерел, типи, підтипи джерел, групи джерел котрі відрізняються за зберігання і кодування історичної інформації.

Тема №2 Класифікація джерел з історії України. Південно-Руське літописання. XII – XIII ст.

- 1.Різноманіття підходів джерелознавців до класифікації джерел.
2. Археологічна наука як основний провідник у здобутті дослідниками речових джерел.
3. Перехідна група між речовими і писемними джерелами: монети, медалі, печатки.
- 4.Умови та причини створення літописів.
- 5.Повість Минулих літ, Київський літопис XII ст., Галицько-Волинський літопис XIII ст.

Тема №3 Українська історична думка та джерела XVI – XVII ст.

1. Козацькі літописи XVII ст. Літопис Самовидця.
2. Густинський, Львівський та Київський літописи XVII ст.
3. «Хроніка» Ф. Сафоновича.
- 4.Географічна карта як історичне джерело.
- 5.Історія картографії.
- 6.Джерелознавча критика картографічних джерел.

Тема №4 Нові явища у розвитку історичних знань в Україні в середині XVIII ст.

1. Розвиток української історіографії в XVIII ст.
2. Г. Граб'янка про Б. Хмельницького.
3. «Літопис» С. Величка.
4. Ф. Прокопович та його вплив на гуманітарні науки в Україні та Російській імперії.

Змістовний модуль 2.

Українська історична наука та джерела XVIII–на початку XXI ст.

Тема №5 Українська історична думка та джерелознавство другої половини XVIII – першої третини XIX ст.

1. Проблема авторства “Історії Русів”.
2. Д. Бантиш-Каменський та його “История Малой России”.
3. М. Маркевич –дослідник історії України.
- 4.Використання у вивченні зображальних джерел історичних, джерелознавчих методів.

Тема №6 Становлення і розвиток української історичної науки в середині XIX ст.

1. Зміст суспільних поглядів М. Максимовича.
2. М. Максимович – засновник романтизму в Україні.
3. Історія українських земель XVI – XVII століть у працях М. Максимовича.
4. М. Максимович як дослідник Коліївщини.

Тема №7 Українська історіографія та джерелознавство наприкінці XIX ст.

1. Суспільні погляди М. Костомарова.
2. М. Костомаров про загальну схему російської та української історії. Основні проблеми історії Русі.
3. М. Костомаров про повстання Богдана Хмельницького та історію України XVII – початку XVIII століття.
4. Вивчення та багатоманітність статистичних джерел.
5. Масові обстеження, описи, переписи, запровадження обліку та звітності як умови створення статистичних джерел.
6. Історична наука в Україні наприкінці XIX ст.
7. В. Антонович та його суспільно-політичні погляди.
8. В. Антонович – історик українського козацтва.
9. В. Антонович як засновник української історичної науки, «Київська школа».
10. Запровадження у XIX ст. системи методів джерелознавства, пов'язаних з пошуком та виявленням джерел.
11. Критичний аналіз, виявлення достовірності та цінності джерел, з огляду на його наступне дослідницьке використання.
12. Етапи роботи з джерелами.

Тема №8 Утвердження української національної історіографії та джерелознавства на зламі XIX – XX ст. Схема української історії М.Грушевського.

1. Герби і емблеми, історія Гетьманщини та малоросійської старшини у висвітленні О. Лазаревського.
2. Д. Яворницький як дослідник запорозького козацтва.
3. Громадянсько-політична діяльність М. Грушевського.
4. Поява «Звичайної схеми «руської історії» М. Грушевського

Тема №9 Українська історична наука на початку XX ст.

1. Дослідження історії Слобожанщини у спадщині Д. І. Багалія.
2. «История украинского народа» та дослідження сільського судочинства доби середньовіччя О. Єфименко.
3. М. Аркас – дослідник України-Русі.

Тема 10. Державницький напрям в українській історіографії.

1. Життєвий шлях та світогляд В. Липинського.
2. Нація і держава, еліта, інтелігенція, гетьманство, чинники української державності у спадщині В. Липинського.
3. Ідеї В. Липинського у працях Д. Дорошенка та його дослідження української історіографії.
4. «Підпільний» університет у Львові у 1921 – 1925 рр.
5. Творчий шлях І. Крип'якевича.
6. М. Кордуба та українська історіографія.
7. Державницька концепція С. Томашівського.

Тема №11. Історична наука в радянській Україні у 1920 – 1930-х рр.

1. Повернення з еміграції М. Грушевського та його історичні установи в Києві.
2. «Нова революційна школа» М. Слабченка.
3. Наукові установи марксистського спрямування.
4. М. Яворський – керівник марксистського напрямку української історіографії.
5. Репресії щодо українських істориків УСРР наприкінці 1920-х – 1930-х рр.

Тема №12 Формування нових наукових концепцій в сучасному українському джерелознавстві.

- 1.Розвиток джерелознавства, археографії, евристики, історичної бібліографії та електронного обліку історичних пам'яток в Україні.
- 2.Паперові грошові знаки як історичне джерело. Паперові гроші знаки України у XX – початку XXI ст.
- 3.Фіксація часу здійснення події у кінофотовідеодокументах.
- 4.Відтворення звукової сторони історичного роду в аудіовізуальних документах.
5. Розмаїття сучасних цифрових носіїв інформації.
- 6.Новітні наукові методи в роботі з писемними джерелами.

Змістовний модуль 3. Розвиток української історіографії та джерелознавства в X – на початку XXI ст.

Семінарське заняття 1.

Методологія та понятійний апарат історіографії та джерелознавства.

Семінарське заняття 2.

Етапи формування, періодизація, редакції, список, звід, авторство, філігрань, маргіналії в літописних джерелах.

Семінарське заняття 3.

Розвиток історичних знань в Україні. Києво-Могилянський колегіум (академія) та формування історичної думки XVII ст. Літописні джерела, хроніки.

Семінарське заняття 4.

Умови та розвиток української історіографії та джерелознавства в другій половині XVIII –XIX ст.

Актові та діловодні документи.

Наукова та художня література. Видання художньої літератури як історичне джерело.

Семінарське заняття 5.

Питання ранньосередньовічної історії України та джерелознавчі студії у висвітленні М. Костомарова.

Семінарське заняття 6.

В. Антонович та застосування позитивістської методології й антропологічної науки у вивченні минувшини та джерел середньовічної історії України.

Семінарське заняття 7.

«Історія України-Руси» М. Грушевського та її джерела.

Семінарське заняття 8.

Діяльність українського наукового товариства у Києві.

Семінарське заняття 9.

Створення ВУАН та науково-дослідницьких установ історичного профілю.
Періодична преса

Семінарське заняття 10.

Українська історична наука за кордоном 1920-1930 –х рр.

«Українське історичне товариство» та історична думка в українській діаспори.
Дослідження І. Шевченко, О. Пріцака, Л. Винара.

Семінарське заняття 11.

Українська історіографія в другій половині 1940 – 1980-х рр.

Публікації офіційних постанов державної влади, документів політичних партій
і організацій.

Семінарське заняття 12.

Методологічні підходи істориків пострадянської України.
Загальноукраїнський електронний реєстр історичних пам'яток.
Документи громадських об'єднань та політичних партій .
Матеріали соціологічних досліджень Узагальнення соціологічних опитувань
оформлені у вигляді звітів, інформаційних повідомлень, аналітичних довідок.
Джерелознавча цінність наукових, популярних, навчальних та методичних праць
Періодична преса : Кореспонденції, рецензії, огляди, статті.

Семінарське заняття 13.

Сучасний етап розвитку історичної та джерелознавчої науки в Україні.

Новітні наукові методи в роботі з писемними джерелами.

Різноманітна інформація в періодичних виданнях: документальна, поточно-
хронікальна, особового характеру.

Методи контролю та оцінювання знань аспірантів

Розподіл балів для дисципліни з формою контролю залік

	Поточне оцінювання	залік	Сума балів
	Змістовні модулі		

	1	2	3		
Мінімум	6	7	7	40	60
Максимум	20	20	20	40	100

Методичне забезпечення дисципліни

1. Бондар В. Сучасна українська історіографія в контексті світових тенденцій. Дисциплінарні виміри української історіографії: Колективна монографія. К.: Інститут історії України, 2015. С. 275 - 318.
2. Воронов В.І., 2003. Джерелознавство історії України: Курс лекцій. Міністерство освіти і науки України; Дніпропетровський національний університет. Д.: Ви-во Дніпропетровського університету, 336с.
3. Дейнека Л., 2018. Джерелознавство новітньої історії України [Електронний ресурс] : наук.-допом. бібліогр. показч. / Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, Бібліотека ; Луцьк, 2018. - 176 назв., 27 с.
4. Історія, пам'ять, політика. Збірник статей / Упоряд. Г. Касьянов, О. Гайдай. НАН України, інститут історії України; Higher Education Support Program. К.: Інститут історії України, 2016. 277 с.
5. Калакура Я.С., 2004. Українська історіографія, К.: «Генеза», 495 с.
6. Калакура Я.С., Войцехівська І.Н., Павленко С.Ф., 2017. Історичне джерелознавство: підручник для студентів вищих навчальних закладів., К.: «Либідь», 512 с.
7. Колесник І. Українське історієписання 1960-1980-х рр.: культурні розриви та метаморфоз. Світло й тіні радянського історієписання: Матеріали міжнародної наукової конференції (Київ, 22-23 травня 2013 р.) / За ред. В. А. Смолія. К.: Інститут історії України НАН України, 2015. С. 169-175.
8. Коцур В.П., Коцур А.П., 1999. Історіографія історії України: Курс лекцій. Чернівці: Золоті литаври, 520 с.
9. Куций І. Образи Сходу і Заходу в українській історіографії: між реальним та уявним простором. УІЖ. 2019. № 2. С. 144 – 160.
10. Макарчук С.А., 2008. Джерелознавство історії України. Навчальний посібник. Львів: Світ, 512 с.
11. Міронова І. С., 2017. Історичне джерелознавство та українська археографія : спецкурс з джерелознавства, історіографії та методики викладання історії : навч. посіб. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 208 с.
12. Острянюк А. Наукові історичні школи в Україні: фантоми української історіографії Історіографічні дослідження в Україні / Гол ред В. А. Смолій. К.: Інститут історії України, 2012. Вип. 22. С. 293-312.
13. Острянюк А. Наукові школи: несучасні сучасники. Історик і влада. Колективна монографія / Відп. ред. В. Смолій; тв. керівник проекту І. Колесник; Авт. кол.: В. Андреев, О. Богдашина та інші. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України НАН України, 2016. С.303-328.
14. Сухий О. Сучасна історична наука в Україні: візії та напрямки: [Електронний ресурс]. Доступно з: ues_2012_10_5(1).pdf
15. Турченко Г., Турченко Ф., 2021. О.Оглоблин про схему історії України XIX – початку XX ст. (до 50-річчя творчого заповіту історика) УІЖ., № 1. С. 107 – 121.
16. Удод О. Історична наука періоду «застою»: проблема взаємин історика і влади. Дисциплінарні виміри української історіографії: Колективна монографія. К.: Інститут історії України, 2015. С. 233-275.
17. Удод О. Українська історична дидактика: академічний дискурс. (До 80-річчя Інституту історії України) / За ред. Валерія Смолія. НАН України. Інститут історії України. К.: Інститут історії України, 2016. 214 с

- 18.Яковенко Н. М.,2007. Вступ до історії. К.: «Критика», 375 с.
- 19.Яремчук В.,2017. Українська історіографія: суспільно-політична історія. Посібник. Острогор,Вид-во Нац. Ун-ту «Острозька академія»,288с.
- 20.Ясь О. «На чолі республіканської науки...» Інститут історії України (1936 – 1986): Нариси з інституціональної та інтелектуальної історії (до 80-річчя установи). К.: Інститу історії України, 2016. 542 с.

Інформаційні ресурси бібліотека КНУБА <http://library.knuba.edu.ua/>, Історична правда <https://www.istpravda.com.ua/>